

บทคัดย่อ

โครงการ การสร้างสุขภาพดีด้วยวิถีชีวิตวัฒนธรรมชุมชนมอญโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ระยะที่ 1 ได้ดำเนินการกิจกรรมวิจัยจนแล้วเสร็จเกือบครบทุกกิจกรรม หากแต่เกิดปัญหาในการดำเนินงานในช่วยสุดท้ายของโครงการ ทำให้เกิดความล่าช้า และขาดความต่อเนื่องในการกระบวนการวิจัย ทำให้การสรุปผลนำเสนอเป็นรายงานวิจัยไม่สมบูรณ์มากนัก ซึ่งทีมวิจัยได้สรุปผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นที่ วิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว จากอดีต - ปัจจุบัน

วิถีชีวิต

กลุ่มชาติพันธุ์มอญ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่บริเวณริมน้ำเป็นหลัก ประกอบอาชีพสวนผลไม้ เช่น ฝรั่ง องุ่น แก้วมังกร เป็นต้น อาชีพรับจ้างทำสวนผลไม้มีจำนวนหนึ่ง เช่น ม.1 มีอาชีพรับจ้าง 4 ครั้วเรือน ในส่วนอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นคนที่ยื่นเข้ามา คนเจ็ดริ้วดั้งเดิมไปทำงานน้อยมาก ส่วนใหญ่เป็น หมู่ 2 กับ หมู่ 3 ส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าของที่ดินจะจ้างแรงงานในส่วนที่ตนเองทำไม่ไหวเท่านั้น ถึงแม้จะมีคนภายนอกเข้ามาซื้อที่ดินแต่ก็ไม่มีใครยอมขาย ส่วนหนึ่งที่ดินไปจำนองธนาคารเข้ากองทุนฟื้นฟู

วัฒนธรรมการทำอาหารกันเอง และเตรียมอาหารในการใส่บาตรพระ ห้ามกินอาหารก่อนใส่บาตร สะท้อนถึงค่านิยมและความผูกพันระหว่างวัฒนธรรมมอญกับพระพุทธศาสนา ใน

ด้านสุขภาพ การสำรวจ พบว่าในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาสถานการณ์สุขภาพของคนในชุมชนกลับมีแนวโน้มผู้ป่วยที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรคที่เกี่ยวกับการบริโภคและการประกอบอาชีพเป็นหลัก เนื่องจากคนส่วนใหญ่มีอาชีพด้านการทำเกษตรกรรมซึ่งปัจจุบันการแข่งขันทางการตลาดทำให้มีการปรับเปลี่ยนวิถีการทำเกษตรที่เปลี่ยนไปจากเดิม มีการใช้ยาฆ่าแมลง และสารกำจัดวัชพืช ประกอบกับการตรากตรำทำงานแข่งกับเวลา วิถีชีวิตก็เปลี่ยนแปลงไป มีปัจจัยภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น กระแสการบริโภคเนื้อสัตว์ เช่น เนื้อหมู ไก่ หรือเป็ด การบริโภคอาหารตามกระแสเช่น อาหารประเภททอด การลดลงของวิถีวัฒนธรรมภูมิปัญญาการดำรงชีวิตชาวมอญ จึงส่งผลต่อสถานการณ์ปัญหาสุขภาพของคนในชุมชนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ด้านวัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อ

ประเพณีของกลุ่มชนไทยรามัญในจังหวัดสมุทรสาคร เป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา เป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต ศาสนาที่มีรูปแบบเป็นของตนเอง เป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมเพื่อให้เกิดความสบายใจ เกียรติยศ ความมีหน้ามีตาในสังคม ซึ่งชาวมอญก็ยังถือปฏิบัติกันมาจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ การส่งสารรับให้ญาติผู้ใหญ่ การทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระ รดน้ำผู้ใหญ่ที่นับถือ การปล่อยนกปล่อยปลา การบังสุกุลอัฐิบรรพบุรุษ ข้าวสงกรานต์ การกว่นกะละแม

ศาลเจ้าเจ้าพ่อล่องหน ที่วัดเจ็ทรีว แหล่งหงส์ การล้างเท้าพระ – ตักบาตรดอกไม้ ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง ประเพณีการโกนจุก ประเพณีแต่งงาน ประเพณีการบวช งานศพแบบไทยรามัญ และความเชื่อความเชื่อในการนับถือผีและรำผี

2. ศึกษาปัจจัยเงื่อนไขของวิถีวัฒนธรรมมอญที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนในชุมชนตำบลเจ็ทรีว

จากการศึกษาและสรุปเวทียุบรวมกันคนในชุมชนพบว่า วิถีชีวิต วัฒนธรรมในหลายด้านของชาวมอญในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนในชุมชน ตำบลเจ็ทรีว ซึ่ง สาเหตุวิถีชีวิตมอญเปลี่ยนไป คือ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างกัน ครอบครัว ตามลูกไม่ทัน ต่างคนต่างไป ไม่ค่อยเจอกัน ไม่ได้คุยกันขาดความอบอุ่น
2. ชุมชนไม่ค่อยมาหาสู่ “เหงาในดวงตา ” ไม่ค่อยไปมาหาสู่กัน ติดต่อกันทางโทรศัพท์ ลูกหลานไม่ได้อยู่ด้วย สุขภาพไม่อำนวย เป็นโรคติดต่อ ความดันเบาหวาน ผู้สูงอายุไม่ได้รับการเอาใจใส่ ผู้สูงอายุไม่ได้พบปะผู้คน
3. สังคมเปลี่ยน ยาเสพติด ลักเล็กขโมยน้อย มีเทคโนโลยีทันสมัย “ ผีผ้าห่ม ” ในลูกหลาน
4. วิถีชีวิต
 - ชีวิตการทำงานนอกบ้านเร่งรีบ หาเงินได้ง่าย มากกว่าในอดีต
 - ในชีวิตประจำวันการดำรงชีวิต มีเครื่องอำนวยความสะดวกมากขึ้น
 - ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันมากขึ้น ค่าของเงินถูกลง สิ่งของเครื่องใช้แพง ต้องใช้เงินซื้อทุกอย่าง
 - พี่น้องมีการแยกบ้าน แยกครอบครัว บ้านใครบ้านมัน
 - การศึกษาของลูกหลาน ลูกหลานมีการศึกษาคอมพิวเตอร์มากขึ้น จึงทำให้เด็กมีการติดเทคโนโลยีใหม่ ติดเกมส์ ไม่หาความรู้เพิ่มเติม จึงทำให้พ่อแม่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น
 - พฤติกรรมการบริโภคเปลี่ยนไป ชื้ออาหารมารับประทานมากขึ้น เช่น หมู เนื้อ ไม่ได้เลี้ยงเอง ปลูกผักเอง เหมือนสมัยก่อน
5. เห็นคุณค่าวัฒนธรรมประเพณีมอญและภาษามอญ เห็นแต่สิ่งจูงใจจากทีวี อินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ ติดเพื่อน อาเพื่อนมีความล้าสมัยในวิถีชีวิตมอญ